

संस्कृत

ॐ

संस्कृत विधि:

ॐ

ॐ

नं. ७

(1)

॥ अथ छट्सोटविधिप्रारंभः पत्र ५ जो सी
॥ आत्मा रामस्येदं पुस्तकं ॥

(2)

१

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ घट स्फोट विधितिख्यं ते ॥ तत्रादौ
उपहार सामाग्रीमाहा ॥ सूचकप्रति २ सत्पेशसत्ययासहीतः ॥ ता
म्रफलशः १ नारिकेल २ कुरा ॥ कोत्पारयहोपविल २ गोदानपु
कृप्रायश्विनधेनुः २ द्वितीयसुखधेनु ३ कृणधेनु ३ मोक्षधेनु
केलरणी ५ कांश्यपात्रं ॥ ताम्रपात्रं ॥ सांगपदं ॥ धोत्र २ सप्तधा
मक्षितिर्गात्रो महादाना न्यष्टौ प्रदाय वेला तथा च कर्मपुसाणे ॥
कनकाश्वतिला नागादासी रथमही ग्रहं ॥ कंन्या च कपिलाधे १
नुमहादानानि वैदश ॥ १ ॥ पंचामृत ॥ पंचगव्यं ॥ सर्वोषधी ॥
तीर्थोदिकं ॥ पंचरत्न ॥ कुंभतंदुला ॥ अथ सत्ये स पूजनसामग्री ॥
चंदना ॥ पुष्पा ॥ विष्णुचक्रं राखतुलसी ॥ होमसामग्री ॥ तील

१

(20)

यवधत्ता॥ प्रायश्चित्तार्थं चांद्रायणं चरेत्॥ ततो कर्तव्यपनं कु
र्यात्॥ संकल्पपूर्वकं कृत्वा॥ आचमनं॥ प्राणायामं॥ विष्णुः
स्मरणं॥ मन्त्रज्ञानं कृत्वा॥ अद्येत्यादि प्रयोगः॥ अपसर्गं॥
अमुकगोत्रस्य॥ अमुकपतिनः॥ त्यागने निमित्तं कुशपुत्रं
कंपतिता नो एतन्निमित्तं तस्या हृदे हिकं वक्ष्यमाणः शास्त्रविधि
नाहं करिष्ये॥ इति संकल्पः॥ हस्तमात्रं स्फुटितं कृत्वा॥ पंचभ
संस्कारः॥ क्रव्यादमग्निस्थाप्या॥ मृगद्योक्तविधिना विधि
वत्कृत्वा॥ आधाराज्यभागं कृत्वा॥ पश्चात् प्रायश्चित्ताहुति
र्ज्जुहोति॥ ॐ यमाय त्वांगिरस्य ते पितृमते स्वाहा॥ इदं य
माय त्वांगिरस्य ते पितृमते नमः॥ ॐ ईशा वास्येति पंच

(3)

॥२५॥

दशकंठिकायाहुतिर्जहोति ॥ १५ ॥ इशायास्पामिदं सर्वं ॥ १६ ॥
कुर्वन्निवेह कर्मो लिजी ॥ १७ ॥ असुव्यानामते लोकाऽ अं ॥ १८ ॥
अनेजदेकं मनसो ॥ १९ ॥ तूदेजतितत्रैजति ॥ २० ॥ यस्तु स
वाणिभू ॥ २१ ॥ यस्मिं सदा लिभता न्याह्ये ॥ २२ ॥ सपय
गाधुक्रम ॥ २३ ॥ अंधंतमः प्र ॥ २४ ॥ अन्यदेवाहुः संभवा ॥ २५ ॥
द ॥ २६ ॥ संभूतिचविनाशं ॥ २७ ॥ अंधंतमः प्रविशंति
जिविद्या ॥ २८ ॥ अन्यदेवाहुर्विद्यायाऽ अन्य ॥ २९ ॥ वि
द्यावाविद्यां च ॥ ३० ॥ द्यौद्युदनि लममृत ॥ ३१ ॥ इममेति द
पंचदशकंठिकायाहुतुयात्रा ॥ ३२ ॥ ततो भूराद्यान

(3A)

बाहुतयः॥ स्विष्टकृत्॥ संख्यवप्राशनं॥ पवित्रांभ्यांमार्जनं॥
अग्नौपवित्रप्रतिपतिः॥ ब्रह्मणो ह्यृणोपात्रदानं॥ कृतस्य क
र्मणा॥ पश्चात् त्रितकार्यधिकारोक्तुं॥ तदनंतरं॥ सहदभ
मयैपुतलं कृत्वा॥ तस्य शिरोमेत्यनुवाकेन॥ अंगानि कृत्य
येत्॥ शिरोमेत्याय॥ १. जिह्वा मे भद्रं॥ २. बाहु मे बलं॥ ३. दृष्टि
मे शिरो मे॥ ४. नाभि मे चित्तं॥ ५. प्रतिक्षेत्रे प्रति॥ ६. त्रयादि
वा ए॥ ७. प्रथमादित्ये॥ ८. एवं सांगं कृत्वा॥ पश्चात् अ
मुकनामपतितोसि कुशे निवेशयेत्॥ आलभ्य शिरोमेत्यनुवा
कं कृत्वा॥ पश्चात् तस्योपरि ऊर्ध्वदेहिकं निमित्तं एकं स्नानं॥ त
दनंतरं॥ ब्राह्मणाय प्रायश्चित्तधेनुसंज्ञागां दद्यात्॥ ततस्त्वं

(4)

3

स्तस्य दाहः॥ दाधस्नानं कृत्वा॥ परेष्वाथवा तद्दिनेषु दशपिं
जानिर्वपेत्॥ अमुकगोत्राः॥ अमुकपतितः॥ स्मृद्धं शोद्धहिः कुरु
लांगनिमित्तं दासीकुंभांगनिमित्तं दशपिंजानिर्वपिनमहं करिष्ये॥
इति पिंजानुत्सृजेत्॥ ततः सायाने सर्वे बांधवाः सह जातयो
गुरु रूपाध्याये सहित दासी प्रेक्ष्य जीर्णघटकुष्ठितोदकेन पात्रां
तरेण शूरदास्याः शिरसि निधाय तैः सह सर्वे ग्रामाद्वहिरक्षि
णस्यां दिशी दक्षिणाभिमुख्याः शि सर्वे प्राचिनावीति भूत्वा स
र्वेऽअमुनुब्रूयुः॥ अमुकगोत्राः अमुकनामानं पतितः अ
यं दास्यानीति घटं तन्मध्ये निवेशयेत्॥ अस्मद्धं शोद्धहिस्ति
ष्ठऽअनेन कर्मणऽअहं न बाधयामि॥ इमे गुरुपाध्यायाः स
र्वज्येष्ठादयः॥ साक्षी भूतानां अमुकगोत्रऽअमुकपतितः

3

(4A)

रु

साग महं करोमीति प्रपद्येत् ॥ कुरु धेतितैरनुज्ञातः तत्र मंत्रः ॥ दा
शीघ्रं संमानीतममवं शोय दूर्मतिः ॥ अस्मा कुंशा कृतिर्गच्छ विच
क्षरत्वं यथा सुखं ॥ अथ वा ज्ञानादथ वा ज्ञानात्कृतकर्मशुभाशु
भंगते न कर्मविपाके न त्यक्तो सीत्वं मया धुना ॥ २ ॥ इह स्कातं घटं
भीत्वा पादेन स बद्धं देवता ॥ अत ऊर्ध्वं स गौत्रास्ते त्रिगत्रमा सो च
यो भवेत् ॥ इति आज्ञावाक्यं दासीघटं मर्यादपूर्णपर्यंतः प्रेतत्वयतः
सर्वेषां त्रिगत्रमा शौचं वा ॥ अतो गत्रं ततः प्रभातसमये पतितैः
सह संभाषणादिस्पर्शनं कुर्यात् ॥ ततः कृत्वा प्रायश्चित्तपरित्या
गार्थं त्रिंशत्प्राजापत्यान्माचरेत् ॥ तत्र हस्तस्त्राया निष्कृष्टा दाना
कारयेत् ॥ त्रिगत्रं ते सर्वे स्त्रात्वा धेनुदानां सोऽशुचयो भवति ॥
अकृते तस्या गी सर्वेषां हव्यं कृष्यनामधिहारः ॥ अतः कस्मात्

तितत्सागुलवा इति मितक्षरायां दासिकुं भविधिः ॥ ततः सप्तेश्वर
 जनं कर्मेत् ॥ सुवर्णनिर्मितां वातं दुले नतत्तु शोडशोपचारैः सं
 ज्य ॥ तदग्रे पंचभस्मं स्कारां रक्तत्वा ॥ अष्टोत्तरशतगायत्र्या भस्मं
 लाङ्गुलयात् ॥ अथ सप्तेश्वरजनं कृत्वा ॥ निसस्नानविधिना कृत्वा ॥
 स्नानानंतरं अहृतवासां सीश्वेतपरिधानं ॥ संध्योपासनतर्पणं
 च ॥ उपोषणसंभारप्रतिगमनं ॥ ततो सप्तेश्वरपूजनं प्रजनं च ॥ स्था
 पनप्रकारेण यथा ॥ गोमया लिप्तायां भूमौ अष्टदले श्वेतवस्त्रैः लं
 कतेन ॥ अकालबुधं कदाचन सहीतं सहिरण्यं पंचपद्मवसंयु
 क्तं सीतचंदनचर्चितं ॥ श्वेतमाल्या समन्वितं स्थापयेत् ॥ तदु
 परीक्षोप्यमयं पात्रं ताम्रमयं वा पात्रं ॥ तं दुल्लघ्नं रितं स्थापयेत् ॥
 तस्योपरी स्ववर्णपलानिर्मितां ॥ सप्तेशं सप्तया सहितं शक्त्य

नि

एकौ पलं स्थापयेत् ॥ घृतपात्रमेकं सहितं पदेव स्यात् ॥
पार्श्वतो रुक्मीणी १ ससभामा २ काली ३ सुनंदा ४ मित्रवेदा ५ जी
बुवंति ६ सुशीला ७ लक्ष्मणा ८ तासां प्रतिष्ठा पूजनं ॥ पंचामृतेन
स्नानं उत्तमं ॥ गंधपुष्पादिना पूजनं ॥ अक्षतान् गृह्णित्वा ॥ अप
राधसहस्राणि कृतमान्यज्ञापिता मया ॥ न स्पृशत तक्षणा देवस
त्येशत वदशनात् ॥ प्रभाते वै श्राद्धं संकल्पविधिना कुर्यात् ॥ चर
णकुतं ॥ तदेवाध्यायं जपेत् ॥ तत उपरिष्टान् विप्राय गां दद्यात् ॥
तत्र मंत्रः ॥ महापातकमुक्तो ह बांधवैर्गौत्रजैः सह ॥ तदंते सत्येश
पूजनं ॥ अनघं कुरुते देव अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इति दान्त्रीकुं
भविधि समाप्तः ॥ एतच्च रिक्तातिथौ कार्त्तुं ॥ दिवसस्य पंचमे
भागे पतितस्योदकं कायं ॥ सपिंडौ बांधवैः सह ॥ निंदिते ह निसा

रिक्तातिथी संज्ञा ॥ १९ ॥ २४

(6)

॥५५॥

यांते ज्ञात्वा गुरुचमन्निधौ ॥ यांतु स्मरणादासी घटमस्य पूरा
पर्यस्ये ह्ये नृचदी अहोरात्रमुपासीतरत्नाशौचं बाधवेः सह
ति ॥ पितरो नृष्ट संपन्नौ संतती श्वतथा भवेत् ॥ संबंधिनापि क
र्तव्यं चिनासंबंधतो व्यति ॥ दासी कुंभविनायक नरकोत्सु
देहि कां ॥ तयोपलित संज्ञे यो मृते नरकतां ब्रजेदिति ॥ इति मि
ताक्षरायां घटस्मोटविधिः समाप्तः ॥ ॥ श्रीरत्ना कुल्यागमस्तु ॥
संवत् १८७१ शके ७३६ प्रभावा नामाष्टौ चैत्र शुक्ल १३ चंद्रे जोसी आ
त्मारामेन लिखितमिदं पुस्तकं ॥

॥५५॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com